

LĪGUMS Nr. RPM 2015/25

Rundāles novada Rundāles pagastā

2015. gada 7. decembrī

Rundāles pils muzejs, reģ. Nr. 90000045601, kura vārdā saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 915 „Rundāles pils muzeja nolikums” rīkojas direktors Imants Lancmanis, turpmāk tekstā „Pasūtītājs”, no vienas puses un

Saimnieciskās darbības veicējs Arvis Druviņš, reģ. kods 17077612074, turpmāk tekstā „Izpildītājs”, no otras puses, tekstā abi kopā un katrs atsevišķi turpmāk saukti arī attiecīgi „Puses” un „Puse”, pamatojoties uz iepirkuma „Kurzemes hercogienes Luīzes Šarlotes alvas sarkosāga tehniskā restaurācija” (identifikācijas Nr. RPM 2015/25) rezultātiem, kā arī Izpildītāja 2015. gada 30. novembrī iesniegto piedāvājumu, noslēdz šādu līgumu, turpmāk tekstā „Līgums”:

1. Līguma priekšmets

- 1.1. Pasūtītājs pasūta, un Izpildītājs apņemas veikt Kurzemes hercogienes Luīzes Šarlotes alvas sarkosāga tehnisko restaurāciju atbilstoši iepirkuma tehniskajai specifikācijai, kas pievienota šī Līguma 1. pielikumā (turpmāk tekstā „Darbs”).
- 1.2. Darbu izpildes vieta: Rundāles pils, Pilsrundāle, Rundāles pagasts, Rundāles novads, LV-3921.

2. Līguma darbības termiņš

- 2.1. Līgums stājas spēkā tā parakstīšanas dienā, un ir spēkā līdz 2016. gada 15. jūnijam.

3. Līguma summa un norēķinu kārtība

- 3.1. Par kvalitatīvu un savlaicīgu Darbu izpildi Pasūtītājs samaksā Izpildītājam EUR 11810,00 (vienpadsmīt tūkstoši astoņi simti desmit euro un 00 centi) bez PVN. Līgumcena ietver visus nodokļus, nodevas (izņemot PVN), kā arī jebkuras citas ar Līguma izpildi saistītās izmaksas, t.sk. darbaspēka, iekārtu, instrumentu, transporta, materiālu, u.c. izmaksas.
- 3.2. Visas izmaksas ir ietvertas Izpildītāja iesniegtajā finanšu piedāvājumā, kura kopija pievienota šī Līguma 2. pielikumā. Dokumenta oriģināls Rundāles pils muzeja lietvedībā reģistrēts 2015. gada 30. novembrī ar Nr. 1.1.-18/434 un tiek glabāts lietā „Publisko iepirkumu dokumenti”.
- 3.3. Pievienotās vērtības nodoklis tiek aprēķināts un maksāts saskaņā ar Latvijas Republikas spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
- 3.4. Pēc Darba nodošanas-pieņemšanas akta parakstīšanas Izpildītājs iesniedz Pasūtītājam rēķinu, kurš tiek apmaksāts 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc tā saņemšanas.
- 3.5. Par apmaksas dienu tiek uzskatīta diena, kad Pasūtītājs pārskaitījis uz Izpildītāja bankas kontu rēķinā norādīto summu, ko apliecinā attiecīgs maksājuma uzdevums.
- 3.6. Samaksa var tikt veikta pa daļām atbilstoši Darba nodošanas-pieņemšanas aktā norādītajam Darbu apjomam.

4. Darbu izpildes kārtība

- 4.1. Par Darbu izpildes laiku Izpildītājs informē Pasūtītāju, un Pasūtītājs nodrošina tam brīvu pieeju Darbu izpildes vietai.
- 4.2. Pirms Darbu uzsākšanas un Darbu procesā visas restaurācijas darbu niances Izpildītājam ir jāsaskano ar Pasūtītāju.
- 4.3. Izpildītājs nodrošina visu restaurācijas procesu dokumentāciju, t.sk. fotofiksāciju atbilstoši Pasūtītāja prasībām. Dokumentācija un fotomateriāli tiek iesniegti Pasūtītājam kopā ar pēdējo Darba nodošanas-pieņemšanas aktu pēc visu Darbu pilnīgas izpildes.
- 4.4. Darbu veikšanas laikā Izpildītājs nodrošina tīrību un kārtību izmantotajās telpās.
- 4.5. Pēc Darbu izpildes Izpildītājs iesniedz Pasūtītājam parakstītu Darba nodošanas-pieņemšanas aktu.
- 4.6. 15 (piecpadsmīt) darba dienu laikā pēc Izpildītāja parakstītā Darba nodošanas-pieņemšanas akta saņemšanas Pasūtītājs pārbauda, vai Darbi izpildīti atbilstoši šī Līguma nosacījumiem.
- 4.7. Ja pārbaudes rezultātā tiek konstatēts, ka Darbi veikti atbilstoši Līguma nosacījumiem, Pasūtītājs paraksta Izpildītāja iesniegto Darba nodošanas-pieņemšanas aktu.

- 4.8. Darba nodošanas-pieņemšanas akta parakstīšana neatbrīvo Izpildītāju no atbildības par slēptiem trūkumiem vai defektiem, kurus akta parakstīšanas laikā Pasūtītājam nav bijis iespējams konstatēt.
- 4.9. Ja pārbaudes rezultātā Pasūtītājs konstatē, ka Darbi ir nekvalitatīvi un nav veikti atbilstoši šī Līguma nosacījumiem, Pasūtītājs Darba nodošanas-pieņemšanas aktu neparaksta. Konstatētie trūkumi un neatbilstības un to novēršanas termiņš tiek fiksēts aktā, kuru paraksta abas Puses.
- 4.10. Izpildītājs aktā norādītajā termiņā konstatētos trūkumus vai neatbilstības novērš un atkārtoti iesniedz Darba nodošanas-pieņemšanas aktu Pasūtītājam. Pēc tā saņemšanas Pasūtītājs veic atkārtotu veikto Darbu pārbaudi un Darbu pieņemšanu atbilstoši šajā Līgumā noteiktajai kārtībai.
- 4.11. Ja Pusēm ir domstarpības par Darbu kvalitāti, tiek veikta neatkarīgā ekspertīze, kuras slēdziens ir saistošs abām Pusēm. Gadījumā, ja tiek pieaicināti neatkarīgie eksperti, Pušu pārstāvju klātbūtne pie ekspertīzes ir obligāta.
- 4.12. Visus izdevumus, kas saistīti ar neatkarīgo ekspertīzi, Izpildītājam nelabvēlīga slēdziena gadījumā sedz Izpildītājs, bet pretējā gadījumā – Pasūtītājs.

5. Izpildītāja tiesības un pienākumi

- 5.1. Izpildītājs apņemas nodrošināt Darbu izpildi saskaņā ar šo Līgumu, atbilstošā apjomā un kvalitātē, ne vēlāk kā Līguma 2.1. apakšpunktā noteiktajā termiņā.
- 5.2. Izpildītājam ir pienākums Darbu izpildes laikā ievērot jebkurus Pasūtītāja norādījums.
- 5.3. Izpildītājam ir pienākums nodrošināt, ka Darbu izpildē ir iesaistīts vismaz 1 (viens) speciālists, kuram ir pieredze alvas eksponātu restaurācijā. Šāda/-u speciālista/-u maiņa Izpildītājam ir jāsaskaņo ar Pasūtītāju.
- 5.4. Izpildītājam, veicot Darbus muzeja telpās, ir pienākums iepazīties ar iekšējās kārtības un transporta kustības noteikumiem, kā arī pienākums ievērot jebkurus Iekšējās drošības dienesta norādījumus.
- 5.5. Izpildītājam ir pienākums par visiem apstākļiem, kas ietekmē Darbu izpildi, nekavējoties informēt Pasūtītāju vai Pasūtītāja pārstāvi.
- 5.6. Veicot Darbus, Izpildītājs ir iepazinies un apņemas ievērot visas Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, t.sk. darba aizsardzības, vides aizsardzības un ugunsdrošības prasības.
- 5.7. Izpildītājs ir materiāli atbildīgs par Pasūtītājam, trešajām personām vai apkārtējai videi nodarīto zaudējumu, kas radies Izpildītāja vaines dēļ vai viņa prettiesiskas darbības rezultātā Darbu izpildes laikā.
- 5.8. Izpildītājs ir atbildīgs par nepatiessu, nekvalitatīvu datu vai informācijas sniegšanu Pasūtītājam un par tā rezultātā radītajiem zaudējumiem.
- 5.9. Visus trūkumus, nepilnības vai defektus, kas radušies Izpildītāja nekvalitatīvi veikto Darbu rezultātā, Izpildītājam ir pienākums novērst ar savu darbaspēku un uz sava rēķina.
- 5.10. Izpildītājam ir tiesības pieprasīt Līguma termiņa pagarinājumu, ja restaurācijas gaitā atklājas apstākļi, kas ietekmē objekta stāvokli vai restaurācijas procesus un kurus nav bijis iespējams paredzēt, veicot sākotnējo objekta stāvokļa novērtējumu.
- 5.11. Izpildītājam nav tiesību pretendēt uz Līguma grozījumiem, ja tas nav savlaicīgi rakstiski paziņojis Pasūtītājam par apstākļiem, kas var ietekmēt Darbu kvalitāti, termiņus vai citus šī Līguma nosacījumus.
- 5.12. Izpildītājam ir tiesības Darbu veikšanai piesaistīt apakšuzņēmējus. Ja Izpildītājs, iesniedzot piedāvājumu iepirkumā, tam noteiktās kvalifikācijas prasības izpildījis, balstoties uz apakšuzņēmēja pieredzi, kvalifikāciju un iespējām, šāda apakšuzņēmēja nomaiņa Līguma darbības laikā iespējama, tīkai rakstveidā saskaņojot ar Pasūtītāju.
- 5.13. Izpildītājs ir pilnā mērā atbildīgs par apakšuzņēmēja veiktajiem darbiem.
- 5.14. Izpildītājam ir tiesības saņemt samaksu par Darbu veikšanu Līgumā noteiktajā apjomā un kārtībā.
- 5.15. Izpildītājam ir tiesības pieprasīt Pasūtītājam līgumsoda samaksu saskaņā ar Līguma 8.5. apakšpunktu.

6. Pasūtītāja tiesības un pienākumi

- 6.1. Pasūtītājs apņemas veikt samaksu par veiktajiem Darbiem šajā Līgumā noteiktajā kārtībā, pārskaitot naudu Izpildītāja norādītajā norēķinu kontā.
- 6.2. Pasūtītājam ir pienākums 15 (piecpadsmiņ) darba dienu laikā veikt Izpildītāja Darbu pārbaudi (līguma 4.6. apakšpunkts).

- 6.3. Pasūtītājs apņemas, saņemot Izpildītāja rakstisku pieprasījumu, sniegt Izpildītājam Pasūtītāja rīcībā esošo Līguma izpildei nepieciešamo informāciju.
- 6.4. Veicot izpildīto Darbu pieņemšanu, Pasūtītājs ir tiesīgs pēc saviem ieskatiem veikt izpildīto saistību pārbaudi, lai pārliecīnātos par Darbu atbilstību Līgumam, ja nepieciešams, piaeacīnot ekspertus vai citus speciālistus. Pasūtītājs ir tiesīgs nepieņemt izpildītos Darbus, ja konstatē, ka tie ir izpildīti nekvalitatīvi vai nepilnīgi, ja tie neatbilst Līgumam vai ja iztrūkst kāds no nepieciešamajiem dokumentiem u.tml.
- 6.5. Pasūtītājs ir tiesīgs apturēt Darbu veikšanu, ja Izpildītājs neievēro Līgumā noteiktās prasības, līdz pārkāpuma novēšanai vai zaudējumu segšanai. Ja Darbi tiek apturēti Izpildītāja pārkāpumu dēļ, Izpildītājam nav tiesību pieprasīt veikt izmaiņas Līguma nosacījumos.
- 6.6. Pasūtītājs ir tiesīgs apturēt Darbus arī tādos gadījumos, ja tiek konstatēti kādi citi apstākļi, kas ietekmē Darbu izpildi. Šādā gadījumā Puses rakstveidā vienojas par izmaiņām Līguma nosacījumos, ja tādas nepieciešamas.
- 6.7. Pasūtītājam ir tiesības vienpusēji aprēķināt un ieturēt no Izpildītāja iesniegtā rēķina par paveikto Darbu līguma 8.6. apakšpunktā norādīto līgumsodu.

7. Darbu kvalitātes kontrole

- 7.1. Restaurācijas Darbi notiek Rundāles pils muzeja Konservācijas-restaurācijas komisijas (turpmāk „Komisija”) uzraudzībā, kas veic Darbu izpildes kontroli.
- 7.2. Izpildītājs nodrošina, ka Komisija var jebkurā laikā piekļūt Darbu izpildes vietai un sekot līdzi to gaitai.
- 7.3. Izpildītājs piekrīt, ka Komisija uzraudzīs Izpildītāja darbu un informēs Pasūtītāju par jebkuru atklāto pārkāpumu, kas ir jebkura Darbu apjoma vai to kvalitātes neatbilstība normatīvajiem aktiem, tehniskajai specifikācijai un citiem Līguma noteikumiem. Puses vienojas, ka Komisija pārbaudes veiks, netraucējot Izpildītāja darbu. Izpildītājs piekrīt, ka Komisija var dot norādījumus Izpildītājam, meklēt un atklāt nepilnības un trūkumus, un pārbaudīt jebkuru Darbu.
- 7.4. Izpildītājam ir pienākums jebkurā laikā pēc Pasūtītāja pieprasījuma sniegt atskaiti par izpildāmo Darbu gaitu.
- 7.5. Par nekvalitatīviem Darbiem vai par tādu Darbu izpildi, kurus veicot, Izpildītājs ir patvāīgi atkāpies no Līguma noteikumiem un tehniskās specifikācijas, Izpildītājs atlīdzību nesaņem un veic labojumus uz sava rēķina.

8. Pušu atbildība

- 8.1. Puses nes pilnu materiālo atbildību par Līguma saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi.
- 8.2. Visu risku par restaurācijas darbiem un objekta bojāšanu vai iznīcināšanu laika posmā no Darbu uzsākšanas līdz to nodošanai un nodošanas-pieņemšanas akta parakstīšanai uzņemas Izpildītājs.
- 8.3. Puse, kura pārkāpusi Līguma noteikumus un nodarījusi zaudējumus otrai Pusei, atlīdzina tos Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
- 8.4. Pasūtītājs neatbild gadījumos, kad Izpildītājs ir pārkāpis LR spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktās darba aizsardzības, vides aizsardzības, ugunsdrošības u.c. prasības.
- 8.5. Ja Pasūtītājs kavē samaksu par veiktajiem Darbiem, Izpildītājam ir tiesības pieprasīt un Pasūtītājam šādā gadījumā ir pienākums maksāt līgumsodu 0,1% apmērā no nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu.
- 8.6. Ja Izpildītājs nokavē Līguma 2.1. apakšpunktā norādīto Darbu izpildes termiņu, Pasūtītājam ir tiesības pieprasīt un Izpildītājam šādā gadījumā ir pienākums maksāt līgumsodu 0,1% no neizpildīto Darbu summas par katru kavējuma dienu.
- 8.7. Līgumsodu samaksa neatbrīvo Puses no saistību izpildes.

9. Nepārvarama vara

- 9.1. Puses tiek atrīvotas no atbildības par daļēju vai pilnīgu šī Līguma neizpildi, ja šī neizpilde radusies nepārvaramas varas rezultātā. Nepārvaramas varas apstākļi ir, piemēram, dabas katastrofas, kara darbība, blokāde, streiks, valsts pārvaldes institūciju rīkojumi, lēmumi vai aizliegumi un citi ārkārtēji apstākļi, kurus Puses nevarēja paredzēt un novērst saviem spēkiem un līdzekļiem.

- 9.2. Ja iestājas nepārvaramas varas apstākļi, šī Līguma saistības, tajā skaitā Darbu izpildes termiņš, tiek pagarināts par laika periodu, kurš ir vienāds ar periodu, kurā pastāv nepārvaramas varas radītie apstākļi.
- 9.3. Ja Puse neinformē par šādiem apstākļiem otru Pusi 5 (piecu) darba dienu laikā, tā zaudē tiesības atsaukties uz šādu apstākļu esamību un ir atbildīga par otrai Pusei nodarītajiem zaudējumiem.
- 9.4. Pusei, kura atsaucas uz nepārvaramas varas apstākļiem, ir jāpierāda, ka tai nebija iespēju ne paredzēt, ne novērst radušos apstākļus, kuru sekas, neskatoties uz pienācīgu rūpību, nav bijis iespējams novērst.
- 9.5. Ja nepārvaramas varas apstākļi un to sekas turpina darboties ilgāk par 1 (vienu) mēnesi, Puses iespējami drīz sāk sarunas par šī Līguma izpildes alternatīviem variantiem vai arī izbeidz šo Līgumu.

10. Garantijas saistības

- 10.1. Izpildītājs garantē veikto Darbu un izmantoto materiālu kvalitāti, nodrošinot savam Darbam 36 (trīsdesmit sešu) mēnešu garantiju no dienas, kad parakstīts pēdējais Darba nodošanas-pieņemšanas akts. Garantija attiecas uz restaurācijas procesā no jauna izgatavotajām vai restaurētajām vietām un/vai pievienotajām detaļām.
- 10.2. Garantija neattiecas uz defektiem, kas radušies nepareizas ekspluatācijas vai uzturēšanas rezultātā, kā arī Pasūtītāja vai trešo personu neuzmanīgas vai īaunprātīgas rīcības rezultātā.
- 10.3. Ja garantijas termiņa laikā Pasūtītājs konstatē kādus defektus vai trūkumus, tas par to rakstveidā paziņo Izpildītājam. Paziņojumā norāda vietu un laiku, kad Izpildītājam jāierodas uz defektu akta sagatavošanu. Pasūtītāja noteiktais termiņš nedrīkst būt īsāks par 3 (trīs) darba dienām, ja vien Puses nevienojas citādi.
- 10.4. Aktā tiek fiksēti konstatētie defekti, kā arī to novēršanas termiņi, un to paraksta abas Puses. Ja Izpildītājs uz defektu akta sagatavošanu neierodas un nesaskaņo ar Pasūtītāju citu ierašanās laiku, Pasūtītājs ir tiesīgs defektu aktu sagatavot vienpusēji un nosūtīt vai iesniegt Izpildītājam.
- 10.5. Izpildītājs garantijas termiņa laikā apņemas ar savu darbaspēku un uz sava rēķina izlabot konstatētos defektus tādā termiņā, kāds norādīts defektu aktā.
- 10.6. Ja Izpildītājs nenovērš uz garantiju attiecināmos defektus norādītajā termiņā un termiņa nokavējums ir vismaz 10 (desmit) dienas, Pasūtītājs ir tiesīgs veikt šādu defektu novēšanu saviem spēkiem vai pieaicinot trešās personas. Izpildītājs šādā gadījumā atlīdzina Pasūtītājam visus ar defektu novēršanu saistītos izdevumus.
- 10.7. Ar defektu likvidāciju saistīto Darbu nodošana un pieņemšana notiek, klātesot Izpildītāja un Pasūtītāja pārstāvjiem, kuri paraksta Darba nodošanas-pieņemšanas aktu.

11. Nobeiguma noteikumi

- 11.1. Pasūtītāja kontaktpersona saistībā ar Līguma izpildi ir Aina Balode, tālr. 63962274, 28601795, fakss 63922274, e-pasts: restauratori@rundale.net.
- 11.2. Izpildītāja kontaktpersona saistībā ar Līguma izpildi ir Arvis Druviņš, tālr. 29853241, e-pasts: addr@inbox.lv.
- 11.3. Visus strīdus un domstarpības, kas varētu rasties sakarā ar šī Līguma izpildi, Puses apņemas risināt sarunu ceļā. Gadījumā, ja Puses nevar vienoties, strīdus izskata Latvijas Republikas tiesu iestādēs atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktai kārtībai.
- 11.4. Ja kāds no Līguma noteikumiem zaudē savu juridisko spēku, tas neietekmē citus Līguma noteikumus.
- 11.5. Šajā Līgumā neparedzētajos jautājumos Puses rīkojas atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
- 11.6. Līgumā var izdarīt grozījumus vai papildinājumus vai arī izbeigt to pirms termiņa, Pusēm rakstiski vienojoties un vienošanos pievienojot Līgumam kā tā neatņemamu sastāvdaļu. Grozījumus vai papildinājumus izdara, ievērojot Publisko iepirkumu likuma 67.¹ panta noteikumus.
- 11.7. Jebkura no Pusēm ir tiesīga vienpusēji lauzt Līgumu, ja otra Puse nepilda vai nepienācīgi pilda Līguma saistības. Līguma laušana pirms termiņa neatbrīvo Puses no saistību izpildes, kas jau radušās saskaņā ar šo Līgumu.
- 11.8. Šis Līgums sastāv no līguma teksta uz 5 (piecām) lapām un pielikumiem uz 4 (četrām) lapām.

- .9. Līgums sagatavots latviešu valodā 2 (divos) eksemplāros ar vienādu juridisku spēku, no kuriem viens eksemplārs atrodas pie Pasūtītāja, bet otrs – pie Izpildītāja.

12. Pušu rekvizīti un paraksti

Rundāles pils muzejs

Reģ. Nr. 90000045601

Adrese: Rundāles pils, Pilsrundāle,

Rundāles pagasts, Rundāles novads, LV-3921

Valsts kase

Kods: TRELLV22

Konta Nr.: LV13TREL2220557006000

J. hecūlllly
I. Lancmanis

Saimnieciskās darbības veicējs Arvis Druviņš

Reģ. kods 17077612074

Adrese: Dārza iela 23 – 19,

Bauska, LV-3901

Banka: AS Swedbank

Kods: HABALV22

Konta Nr.: LV30HABA0551025415611

A. Druviņš

TEHNISKĀ SPECIFIKĀCIJA

Vispārīga informācija

1991. gadā tika izveidota atsevišķa Rundāles pils muzeja filiāle Jelgavas pilī – Kurzemes hercogu kapenes, kurās izvietoti Kurzemes hercogu un viņu piederīgo sarkofāgi. Kapeļu pastāvēšanas vēsture bijusi traģiska; tās dažādos kritiskos vēstures posmos postītas un demolētas. Arī notiekošie dabiskie metālu novecošanās procesi, sarkofāgiem atrodoties nelabvēlīgos apstākļos, ietekmējuši to fizisko stāvokli.

Jau 20. gadsimta 80. gados Rundāles pils muzeja speciālisti apsekoja sarkofāgus un konstatēja, ka daži no tiem ir ļoti slīktā stāvolī un bez nopietnu restaurācijas pasākumu veikšanas tiem lemta pakāpeniska bojāeja. Daudzu gadu laikā muzeja restauratori realizēja apjomīgu kapenēs esošo sarkofāgu sakopšanas un restaurācijas programmu, kuras īstenošanu finansiāli atbalstīja Kurzemes bruņniecības Apvienotie Kurzemes fondi (Vācija) un Valsts kultūrkapitāla fonds; to atjaunošanā tika ieguldīti arī muzeja nopelnītie līdzekļi. Pašlaik restaurēti deviņi sarkofāgi, pārējiem veikta virsmu sakopšana. Vairākiem sarkofāgiem nākotnē nepieciešama nopietna restaurācija.

Kurzemes hercogu kapenes Jelgavā ir pieejamas publiskai apskatei.

Hercogienes Luīzes Šarlotes dzīves dati. Luīze Šarlote (*Luisa Charlotte von Brandenburg*) (1617 – 1676), Brandenburgas markgrāfiene un Kurzemes-Zemgales hercogiene, nākusi no dižciltīgas dzimtas. Viņas tēvs bija Hohencollernu dinastijas Brandenburgas kūrfirsts Georgs Vilhelms, māte – Pfalcas princese, Brandenburgas kūrfirstiene un Prūsijas hercogiene Elizabete Šarlote.

1645. gada 10. oktobrī Luīze Šarlote salaulājās ar Kurzemes hercogu Jēkabu. Sākumā hercogi dzīvoja Kuldīgā, pēc tam pārcēlās uz Mītvu. Luīze Šarlote uzturēja ciešas saites ar hercoga Jēkaba audžumāti hercogieni Elizabeti Magdalēnu un, ietekmējoties no viņas parauga, savās muižās veidoja dārzus un lopkopības saimniecības. Laulībā ar hercogu Jēkabu dzimuši deviņi bērni – pieci dēli un četras meitas, tajā skaitā arī nākamais Kurzemes hercogs Frīdrihs Kazimirs (1650 – 1698) un pēdējais Ketleru dzimtas Kurzemes hercogs Ferdinands (1651 – 1737).

Pēc nāves hercogiene Luīze Šarlote apglabāta sarkofāgā, kas atrodas Kurzemes hercogu kapenēs Jelgavā.

Hercogienes Luīzes Šarlotes sarkofāga īss apraksts un tā vizuālā stāvokļa novērtējums pirms restaurācijas

Sarkofāgu izgatavojais Liepājas meistars Heinrihs Pēmellers (?)
Kopējais laukums: 7,45 m²

Sarkofāgs pēc formas ir analogs hercoga Jēkaba sarkofāgam. Tas atgādina guļus noliktu seššķautņu prizmu, ko veido kopā salodēts vāks un kaste. Atšķirības vērojamas dekoratīvajā apdares reljefā. Sarkofāga augšpusē, vāka sānu plakņu daļas ir izmantots smalkāks, sievišķīgāks dekors, ko veido ziedu, augļu un lapu atlējumi ar akcentētiem rožu pumpuriem, akantu lapu vijumiem un lauru zariem, kas apvienoti kopējā mākslinieciskā kompozīcijā. Līdzība saskatāma abu sarkofāgu kājgaļa un galvgaļa dekoratīvajā apdarē, kur dominē stilizētu akantu lapu motīvs. Visas sarkofāga pamatplaknes ietver reljefa palmešu līste ar nelieliem lapas atlējumiem stūros. Vāka augšējās plaknes galvgaļa pusē atradies Brandenburgas un Kurzemes aliansas reljefs ģerbonis un epitāfisks iegravēts teksts. Abi šie elementi līdz mūsdienām nav saglabājušies. Uz abām slīpajām vāka sānu plaknēm galvgaļa daļā bijuši iegravēti līdzīgi Bībeles teksti, kuri nav nolasāmi. Tuvāk kājgalim izvietoti Bībeles psalma fragmenti, kas alvas strukturālo izmaiņu dēļ nav rekonstruējami.

Kastes sānos, kā arī kastes un vāka galu plaknēm dekoratīvo četrlapu rozešu centros iestiprināti desmit dzelzs riņķi. To virsmas ir dziļi oksidētas; klātas ar biezus netīrumu un dzelzs oksīdu kārtu. Sarkofāgs balstās uz desmit kājām, kas veidotas kā ērgļu ketnu ietvertas lodes.

Mūsdienās sarkofāgs daudz zaudējis no sākotnējās greznības; sevišķi cietusi vāka dekoratīvā apdare.

Sarkofāga vāks. Alvas virsmas deformētas nelielu viļņveida iespiedumu – pacēlumu veidā. Pa visu dekora virsmu daudz nelielu, bet sarežģītu plīsumu visos virzienos ar nelīdzīgām lūzumiem malām, kas deformētas. Plaknēm, sevišķi sānos, raksturīgi daudzi nelieli līdz vidēji lieli pamatmateriāla zudumi laukumi; ir redzami gari, pietiekoši veci, cirvja cirtienu atstāti bojājumi.

Vāka bojājumu un zudumu kopsavilkums:

- 1) Labās puses (virzienā galvgalis – kājgalis) apakšējie stūri uzliekti, deformēti. Apakšējās malas dekoratīvā līste ir jaunāka laika atlējums, kas rupji pielodēts ar alvu; pārējām sānu līstēm – fragmentāri zudumi.
- 2) Labās puses vidusdaļā, ap 85 cm garā joslā, daļēji zudis dekoratīvais reljefs. Centrālajā daļā saglabājušies tikai divi fragmenti no zaru-lapu vijuma.
- 3) Kreisās puses sānu plaknei galvgala daļā iztrūkst dekoratīvais reljefs 95 cm garā joslā; galvgala kartušas rajonā saglabājušies divi dekora zaru fragmenti. Apakšējās malas dekoratīvā līste ir jaunākas izcelsmes, rupji pielodēta pie pamatapjoma. Augšējās malas līstes stūros divi jauni fragmentāri ielaidumi.
- 4) Vāka virspusē galvgala daļā iztrūkst dekoratīvais rotājums 40 cm garā joslā, zudis (izlauzts) Brandenburgas- Kurzemes aliānses ģerbonis. Trūkst gala dekoratīvās līstes. Dekoratīvā apmale un apdares rotājošie elementi ar neskaitāmiem lūzumiem, zudumiem un virsmu deformācijām.
- 5) Galvgala kreisais apakšējais stūris deformējies; sānu līste ir jaunāka laika atlējums. Dekoratīvais reljefs iezīmējas ar daudziem fragmentāriem aplauzumiem. Labajā augšējā stūrī redzams lodes atstāts caurums.
- 6) Kājgaļa kreisajā pusē dekoratīvais rotājums ar izteiku deformāciju. Kreisajā apakšējā stūrī pievienota jauna saņēmējlapa.
- 7) Visi vāka dekoratīvie elementi ir ļoti sliktā stāvoklī; raksturīgi lūzumi, fragmentāri zudumi, jaunāka laika labojumi, papildinājumi, nekvalitatīvi lodējumi. Pamatmateriāla – alvas – stāvoklis kritisks.
- 8) Uz vāka augšpuses un sānu plaknēm gravētie uzraksti praktiski nav nolasāmi (ir saglabājies Vīganta atšifrējums).

Sarkofāga kaste. Labākā stāvoklī nekā vāks. Uz sānu virsmām redzamas nelielas deformācijas izvēlmējumu veidā. Labās puses augšmalas galvgala daļā konstatēts dekoratīvās līstes izlauzums 5 cm apmērā. Kreisās puses kājgaļa malām dekoratīvās līstes jauni ielaidumi ar rupju lodējumu, apmēram 30 – 85 cm garumā. Galvgalī pie augšmalas redzams dūrienneida caurums. Apakšējās malas vidū – nelieli pamatmateriāla zudumi. Kājgaļa apakšējai malai pievienota jauna dekoratīvā līste, kreisajā stūrī zudusi dekoratīvā lapa. Apakšējās daļa labajā pusē redzams horizontāls plīsums ap 19 cm garumā. Atlauzta kastes – vāka savienojuma iekšējā apmalojuma līste. Vāka brutālas atlaušanas dēļ deformēta vāka – kastes salaiduma vieta. Ir fragmentāri dekoratīvā rotājuma zudumi (aplauzumi) pa visu virsmu.

Sarkofāga balsta sistēma – iekšējais dzelzs karkass, kājas. Kastes iekšpuses pamata karkasu veido plakans, 4,2 cm plats dzelzs rāmis ar perpendikulāri pret sānu plaknēm izvietotiem trīs šķēršļiem. Apakšējās daļas augšējai malai pievienots otrs dzelzs rāmis, kuram apkārt aplocīta alvas apmale. No augšējā dzelzs rāmja uz leju iet „ribas” – sānos pa trim, galos pa vienai. Sānu „ribas”, kuru platums ir 3,7 cm, pievienotas apakšējam rāmim.

Sarkofāga kastes alvas plāksnes grīda (pamatne) aizvietota ar jaunāka laika skārda plāksni. Kastes iekšpuses balsta sistēmai nepieciešama rekonstruētu elementu izgatavošana, kas ietver metāla rāmja izgatavošanu formas stabilizēšanai un noturēšanai, kā arī jaunas pamatnes izgatavošanu.

Vāka iekšējo karkasu veido apakšmalā piestiprināts dzelzs rāmis, kuram piemetinātas piecas šķērsribas, kas turpinās zem vāka izliekuma – divas šķērsribas galos, trīs vidusdaļā. No galu šķērsribām vertikāli uz leju atiet ūsas galu „ribas”, kas pievienotas lielajam rāmim. Balsta funkcijas pastiprināšanai papildus ir jāizgatavo jauna rāmja elementi, iepriekš veicot oriģinālā dzelzs karkasa virsmu attīrīšanu un konservāciju. Sarkofāga dzelzs balsta konstrukcijas temperatūras krasu svārstību un mitruma ietekmē pārklātas ar biezus rūsas slāni un ir nopietni bojātas, kas sekundāri izraisījis diezgan ievērojamu alvas kā pamatmateriāla deformāciju. Sarkofāga vāka iekšpusei veicami caurumu un plāisu restaurācijas pasākumi.

Balsta funkciju veic arī desmit mākslinieciski veidotās kājas. Kājgaļa kreisajā pusē trūkst vienas kājas, bet kastes galvgala daļā – abas kājas. To vietā redzami oksidēti dzelzs stieņi, uz kuriem kājas bijušas uzstiprinātas. Šīs trīs lodveida kājas ar ērgļa ketnām ir saglabājušās un atrodas atsevišķi no sarkofāga. Visas kājas ir ar plīsumiem, nelieliem zudumiem, un tām veicama restaurācija, iepriekš notīrot

... konservējot oksidētos dzelzs stieņus. Balsta elementi – kājas – restaurācijas laikā tiks pielodēti pie kastes apakšējās daļas.

Alva kā pamatmateriāls. Virsmas noputējušas, pelēkas, matētas; tās klāj bieza netīrumu kārta. Alvas dekoru skāris dziļš oksidācijas process, par ko liecina biezais oksidācijas produkta slānis. Tā rezultātā alvas struktūra daļēji mainīta, virsma izteikti graudaina ar dažāda lieluma tulznevēida pacēlumiem; daudz vidēji dziļu līdz dziļu izbirumu pa visu virsmu. Vislielākā apmērā alvas virsma bojāta vāka augšpusē un sānos. Alvas destrukcijas dēļ radušies neatgriezeniski zudumi iegravētajiem tekstiem, kas kopumā nav nolasāmi. Vāka kreisā sāna kartušai teksta vietas ar dziļiem izdrupumiem un baltiem izsālojumiem pa burtu līniju.

Kastes apakšējā daļā uz dekoratīvā reljeifa padziļinājumos vietām atrastas nelielas krāsojuma un zelta paliekas.

Sīkāku izvērtējumu par alvas sastāvu un iespējamajām modifikatīvajām izmaiņām varēs veikt pēc paņemto paraugu analīzēm.

Sarkofāga tehniskā restaurācija un atsevišķu detaļu rekonstrukcija ietver šādus darba uzdevumus:

1.	Sarkofāga dzelzs metāla balsta sistēmas rāmja (kastei un vākam) virsmu attīrišana no oksidēšanas produktu kārtas, konservācija.
2.	Papildu metāla rāmja izgatavošana kastei un vākam sarkofāga formas nostiprināšanai, virsmu aizsardzības pasākumi.
3.	Sarkofāga kastes grīdas atjaunošana, vāka iekšpuses vīrmu bojājumu un zudumu vietu restaurācija.
4.	Sarkofāga kastes un vāka stūru virsmas bojājumu restaurācija ar lodēšanas paņēmienu, virsmu pēcapstrāde.
5.	Kastes un vāka savienojuma līstes restaurācija – iztaisnošana, caurumu, plaisu aizlodēšana, zudumu vietu papildinājumi, virsmu pēcapstrāde, aizsardzības pasākumi.
6.	Sarkofāga formas iztaisnošana, deformāciju izlīdzināšana.
7.	Reljefā dekora elementu restaurācija – jaunāka laika nekvalitatīvo alvas atlējumu noņemšana, virsmas deformāciju izlīdzināšana, jauni atlējumi zudumu vietās (kur tas iespējams pēc analogijas principa), iepriekš izveidojot attiecīgu detaļu modeļus un formas atliešanai, bojājumu vietu labojumi, pielodēšana, virsmu pēcapstrāde.
8.	Dekoratīvās līstes trūkstošo fragmentu atjaunošana, noņemot formu no oriģināla un atlejot no alvas karstumizturīga materiāla formā līstes fragmentus. Virsmu pēcapstrāde un pielodēšana zudumu vietās.
9.	10 balstu – kāju – restaurācija: plaisu aizlodēšana, dzelzs stieņu, uz kuriem kājas uzmauktas, attīrišana, konservācija, kāju pielodēšana pie sarkofāga kastes pamatnes.
10.	10 dekoratīvo dzelzs rokturu virsmu attīrišana no korozijas slāņa, konservācija.